

РЕЦЕНЗИЯ

за

оценка на кандидат по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8. „Икономика“

Кандидат: гл. ас. д-р **Цветелина Иванова Маринова**, департамент „Икономика“, Магистърски факултет, НБУ, (*единствена кандидатура по обявения конкурс*).

Тема на монографичен труд: „Социална и солидарна икономика и финанси на Балканите и в Европа. Историческо развитие, съвременни идеи, институции и политики“.

Член на научното жури: Проф. д-р **Иван Йочев Боевски** – Нов български университет, гр. София, 3.0. „Социални, стопански и правни науки“, 3.8. „Икономика“.

Основание за представяне на рецензията: Участие в състава на научното жури по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, съгласно Заповед № 3-РК-243/18.05.2022. Конкурсът е обявен в ДВ бр.29/12.04.2022г

Рецензията е разработена при спазване на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, Наредба за развитието на академичния състав на НБУ и при изпълнение на наукометричните критерии за ПН 3.8. „Икономика“ за заемане на академична длъжност „доцент“.

КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Цветелина Иванова Маринова завършва бакалавърска степен по „Публична администрация“ (през 2004 г.) и магистърска степен по „Европейска интеграция“ (през 2006 г.) в Университета за национално и световно стопанство (УНСС). През 2011 г. тя придобива образователна и научна степен „доктор“ в научно направление 3.8 Икономика, по научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни икономически отношения“ в УНСС.

От есенния семестър на учебната 2011/12 г. тя е била хоноруван преподавател към департамент „Икономика“ и лектор на курсове в БП „Финанси“ и МП „Международен бизнес“. През 2013 г. д-р Маринова е направила специализация в Университета Жул Верн в Амиен, Франция, по време на която тя усъвършенства преподавателските си и научно-изследователските умения и работи със световно известни икономисти. От февруари 2013 г. заема академичната длъжност „главен асистент“ в департамента. Курсовете, които води са в областта на международните финанси, пари и паричната политика, управление на европейски проекти, международни търговски сделки, политическа икономия, международни финансови организации в бакалавърските и магистърските програми към

департамент „Икономика“, както и към департамента по „Политически науки“ на Нов български университет. Курсовете са на български, английски и френски език.

Госпожа Маринова е била директор на БП „Маркетинг“, МП „Международен бизнес“, МП „Финанси“, а понастоящем е Еразъм координатор на департамент „Икономика“.

Доктор Маринова е асоцииран изследовател към Лабораторията по икономика, финанси, мениджмънт и иновации към Университета Жул Верн в Амьен, Франция.

Кандидатката владее четири езика: английски, немски, френски и испански. Също така притежава много добри компютърни умения.

1. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

При прегледа на представените от гл. ас. д-р Цветелина Иванова Маринова документи за участие в конкурса за академична длъжност „доцент“ установих, че те са в съответствие с наукометричните показатели, заложи в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), в Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ) и в Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ и са както следва:

Група от показатели	Минимални изисквания	Изпълнение
А	50	50
В	100	100
Г	200	290
Д	50	105
Ж	50	95
З	70	70
И	50	70

Цветелина Маринова има общ сбор 780 точки, при изискуеми 570 точки (общо 36,84% над минималните национални и допълнителните изисквания на НБУ). Следователно, кандидатът представя научна продукция и материали, превишаващи минималните национални и допълнителните изисквания на НБУ.

2. Изследователска дейност и резултати

За участие в обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“, гл. ас. д-р Цветелина Маринова представя 20 публикации, които не повтарят научните трудове за придобиване на ОНС „доктор“.

Представените за участие в конкурса научни трудове се разделят в следните категории:

- 1) Самостоятелен монографичен труд – „Социална и солидарна икономика и финанси на Балканите и в Европа. Историческо развитие, съвременни идеи, институции и политики“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 271 стр.

- 2) Статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 2 броя;
- 3) Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 9 броя;
- 4) Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 3 броя;
- 5) Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 2 броя;
- 6) Публикувани глави от колективни монографии – 3 броя.

Относителният дял на всяка от посочените категории в общия брой научни трудове, представени за рецензиране е както следва: 20% са монографии и глави от монографии; 25% - студии; 55% - статии.

Самостоятелните научни трудове, представени за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ са 14 или 70% от общия брой. Останалите 6 или 30% от публикациите са в съавторство.

От общия брой научни трудове 14 са публикувани на чужд език, от които 10 на английски език и 4 на френски език, а останалите 6 са на български език като тяхното съотношение е 70%, 30%.

Трябва да се отбележи, че фактическата публикационна активност на д-р Маринова е значително по-висока спрямо представените за рецензиране трудове в настоящия конкурс, което е видно от списъка към CV.

От анализа на представените трудове може да се направи извода, че д-р Цветелина Маринова има достатъчно публикации, които напълно съответстват на изискванията на обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПН 3.8 „Икономика“.

2.1. Оценка на монографичния труд или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Монографията на д-р Маринова обхваща актуална, значима и все още слабо изследвана проблематика, свързана със социалната икономика и финанси в Европа и на Балканите (България, Румъния и Сърбия). Това е интердисциплинарно и широкообхватно изследване с теоретичен и научно-приложен характер. То се основава върху огромен брой източници на български, английски, румънски, руски и френски езици. Авторката е използвала и множество документи и данни от централния държавен архив на Република България. Изследването представя и синтезира водещите идеи и концепции в областта на социалната и солидарната икономика и финанси в Европа и в трите балкански държави в историческа и съвременна перспектива. Кооперативната мисъл, кооперативните школи и институциите на сектора са разгледани от втората половина на 19 век и през 20 век. Д-р Маринова дискутира съвременните концепции за социална и солидарна икономика и

финанси, както и политиката на Европейския съюз в тази област. Акцент е поставен върху развитието на социалния бизнес в Европа и изучаването на различните модели на социални предприятия в европейските държави. Авторката представя основните идеи за социални пари, техните предимства, ограничения и възможности за по-нататъшно развитие в Европа.

Монографията представлява първото по рода си сравнително изследване върху историческото и съвременното развитие на кооперациите и социалната икономика в България, Румъния и Сърбия. Авторката разглежда в дълбочина зараждането и еволюцията на идеите за взаимопомощта, задружния труд и кооперациите в рамките на доминиращите идеологии (капитализъм, социализъм, аграризъм, дирижизъм), както и влиянието от Западна Европа (Германия, Франция, Италия) и Русия върху балканските държави. Цветелина Маринова анализира най-развитата форма на кооперации на Балканите – земеделските кредитни кооперации и популярни банки, които имат първостепенна роля за формирането на финансовата система и развитието на икономиките в трите държави в първата половина на 20 век. В монографията се изследва държавната политика и намеса в кооперативния сектор и влиянието им върху институционалните траектории на кооперативните банки на Балканите през различните периоди на стопанско развитие. Тя изследва причините за слабото развитие на кооперациите и по-специално на кредитните кооперации на Балканите в постсоциалистическия период. Фокусира се също и върху основните фактори и предпоставки за възникването и разпространението на нови организации на социалната икономика в региона след падането на комунизма през 1989 г. В монографията се дискутират основните предизвикателства, както и възможностите пред сектора в пост-ковид икономиката в Европа и на Балканите.

Оценката на приносите на автора на монографичния труд мога да синтезирам в три насоки:

- 1) **Теоретични приноси**, свързани с дефиниране, систематизиране и развиване на идеите и теориите за „кооперациите“, „социалната и солидарна икономика“, „третия сектор“, „социалните предприятия“ в Европа и на Балканите. Въвеждане на нови концепции като „алтернативни пари“, „социални пари“ и „социални и солидарни финанси“ в българската научна литература;
- 2) **Методологичен принос** – приложена е интердисциплинарна методика за изследване на социалната икономика и финанси, която включва няколко области на научното познание: стопанска история, история на икономическата мисъл, политическа икономия и институционална икономика. Монографията е първото сравнително изследване в българската научна литература на произхода, еволюцията и трансформацията на финансовите кооперации в България, Румъния и Сърбия в историческа и дългосрочна перспектива;
- 3) **Практико-приложни приноси**, свързани с изследване на факторите, предопределящи съвременното състояние и причините за изоставането на сектора на Балканите от развитите европейски държави. Направен е задълбочен анализ на публичните политики в сектора в Европейския съюз и в балканските държави, както и на тяхната ефективност и са направени препоръки за тяхното

по-нататъшно развитие в България, Румъния и Сърбия. Изследвани са основните тенденции и проблеми пред сектора, както и ограниченията и възможностите пред развитие на социалната икономика и финанси в балканските държави.

В обобщение монографията на гл. ас. д-р Цветелина Маринова представлява хабилитационен труд, разработен на високо научно ниво и с оригинални приноси в теоретичен и практически аспект.

2.2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Гл. ас. д-р Цветелина Маринова е представила справка за оригинални научни приноси на публикациите, извън хабилитационния труд, към доказателствата по Приложение 2. В горепосочените публикации, мога да открия следните приносни моменти:

- *Теоретични и научно-приложни приноси в областта на паричните режими и паричната политика* – в публикации №2 и №5 по Показател 7, публикация №2 по Показател 10, публикация №1 по Показател 8 от справката-самооценка, кандидатката доказва теоретична и емпирична връзка между валутнокурсвия режим в България и балтийските държави и състоянието на публичните финанси от една страна и институционалната рамка и динамиката на суверенния дълг в държави от еврозоната, от друга страна. Направено е сравнително изследване на причините за възникването на дълговата криза в еврозоната, както и за ниския суверенен дълг на България в периода на глобална криза. Анализират се основни рискове пред публичните финанси на страната след приемане в еврозоната.
- *Теоретични и методологични приноси в областта на социалната икономика и социалното предприемачество* – на първо място те са свързани със систематизиране на идеите на българските икономисти за кооперациите през 19 век и през 20 век. На второ място те включват историческо и съвременно изследване на кооперативните финансови институции и на техния принос за развитие на финансовата система и националното стопанство. На трето място е анализирано възникването, развитието и различните модели на социални предприятия в България. Тези приноси откривам в следните публикации: №6, №8, №9 по Показател 7; №3 по Показател 8; публикация №1 по Показател 9, публикация №2 по Показател 6 на справката-самооценка;
- *Теоретични приноси в областта на историята на икономическата мисъл* – в публикация №2 по Показател 8 са изведени основните характеристики на икономическата мисъл в балканските държави през 20 век. Анализирана е зависимостта на идеите и теориите на балканските икономисти от западноевропейските и руските икономисти. Изведени са оригиналните идеи, които се появяват на Балканите в началото на 20 век и особено в междувоенния период.

Посочените приноси са в съответствие с професионалното направление на конкурса и с преподавателската дейност на д-р Маринова. Те представляват ценни и значими за науката и практиката изследвания. Всичко това ми дава основание за висока

оценка на нейната научно-изследователска работа и трудове, с които тя участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2.3. Цитиране от други автори

Кандидатката е представила справка „Анализ на цитирания“ от библиотеката на НБУ. Тя представя за рецензиране **10 цитирания, от които 3 броя са публикации**, цитирани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (група Д, показател 11). Публикации на д-р Маринова са цитирани и от чужди автори. В резултат, на което кандидатката получава 105 точки, при изискуеми 50 от минималните национални изисквания и тези на НБУ.

Горепосоченото ми дава основание да направя заключението, че г-жа Маринова е утвърден автор-изследовател на научната сцена.

3. Учебна и преподавателска дейност

Общият преподавателски стаж на кандидатката е 9 години и 5 месеца към момента на изготвяне на рецензията. Личните ми наблюдения върху преподавателската дейност на д-р Маринова датират от 2012 г., като за този период ще бъде и моята оценка, при използване и на предоставената справка за дългосрочно атестиране.

3.1. Учебна работа на кандидата

Цветелина Маринова чете лекции в курсове в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. В допълнение на тези дейности тя е била научен ръководител на 29 дипломанти, които успешно са защитили дипломни тези. Рецензирала е 43 дипломни работи на студенти. Участвала е в 287 изпитни комисии. Средногодишната аудиторна и извънаудиторна заетост на кандидатката надхвърля минимално изискуемото. Д-р Маринова участва в създаването на МП „Международен бизнес и развитие“ на български и на английски език.

Кандидатката получава висока оценка от страна на студентите. Тази оценка е отличен **4,17 от максимална 5** (съгласно предоставена Справка от Център за качество и оценяване), която за мен е значим показател за нейната **утвърденост като академичен преподавател** в НБУ.

3.2. Публикувани учебни материали

Госпожа Маринова е автор на глава „Пари и парична политика“ в учебника „Въведение във финансите“, разработен от колектив от преподаватели на департамент „Икономика“.

В учебната платформа Мудъл-НБУ кандидатката е публикувала авторски учебни материали в следните курсове: ВАФВ 518 Пари и парична политика; МВАМ203 Световна финансова система; POLF502 Световни финансови институции и инструменти (на френски език); POLF202 Увод в политическата икономика (на френски език).

3.3. Разработени учебни програми

Д-р Цветелина Маринова е участвала в разработването на две нови магистърски програми в департамент „Икономика“ на НБУ. Това са МП „Международен бизнес и развитие“ на български и на английски език.

*На базата на фактите и междинните оценки, изложени в т. 3, мога безспорно да заключа, че кандидатката показва **достатъчно и успешно включване в учебната и преподавателска дейност на НБУ. Това я представя като отговорен и коректен академичен преподавател. Това е напълно достатъчно за заемане на длъжността „доцент“.***

4. Административна и обществена дейност

В самооценката за изпълнение на минимални национални изисквания и изисквания на НБУ за научната, преподавателска и творческа дейност за заемане на академична длъжност „доцент“ и в справката за оригинални научни приноси към доказателствата по Приложение 2, кандидатката представя значителна по обем и съдържание административна и обществена дейност, която включва:

- *Програмен консултант/директор в периода 01/03/2014-01/10/2015 г., както и в периода 01/10/2016-01/10/2017 г. в департамент „Икономика“;*
- *Еразъм координатор през есенния семестър на учебната година 2018/19, както и от есента на учебната година 2021/22 до момента.*

Д-р Маринова е била също съорганизатор на конференция „Икономиката на XXI век – корпоративна, национална и международна“, НБУ, 27 септември 2017 г., както и на международна конференция “Променящият се град – проблеми, прогнози, перспективи” (Villes en transformation : défis, (pré)visions, perspectives), НБУ, 18-20 октомври 2018 г.

Тя е била технически редактор на годишника „Икономика и бизнес“, 2018 г. на департамент „Икономика“.

Цветелина Маринова активно участва в кандидат-студентските кампании и комисиите по прием на магистри към департамент „Икономика“, както и в департаментните съвети. Тя спазва приемното време като преподавател и провежда редовно учебните си занятия.

Доктор Маринова е асоцииран изследовател в Лабораторията по икономика, финанси, мениджмънт и иновации към Университета Жул Верн в Амьен, Франция.

През 2019 г. Цветелина Маринова е участвала като експерт на консултантската компания ICF при изготвянето на анализ на социалната икономика и социалните предприятия в законодателството и практиката в България, по поръчка на Европейската комисия.

Тя е член на международния борд на списанието *Bulgarian Journal of International Economics and Politics* на УНСС.

Гореизложените факти ми дават пълно основание да заключа, че д-р Маринова със своята административна и обществена дейност се вписва напълно успешно и съдейства адекватно за развитието и усъвършенстването на академичния процес в НБУ.

5. Лични впечатления от кандидата

Познавам кандидатката над 12 години и имам преки наблюдения както върху нейната административна, така също и върху научната и академичната ѝ работа. Още когато беше хоноруван преподавател в НБУ, работейки в една и съща офис-стая, ние можехме да обсъждаме продължително различни научно-изследователски теми. Първоначалното ми убеждение, че тя е много добре теоретично-практически подготвен преподавател, се затвърждаваше и положително допълваше във всички следващи години. Моето впечатление е, че тя е търпелив, кооперативен, организиран човек, на който може да се разчита и да се има доверие.

6. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Тъй като един от базовите фокуси на научни търсения на д-р Маринова е колективното действие, бих ѝ препоръчал, да прояви повече кооперативност в академичните връзки със своите колеги и да работи съвместно с тях по интензивно.

7. Заключение

Всичко гореизложено ми дава основание да оценя с пълна убеденост **положително** преподавателската, научната и научно-приложната дейност на **Цветелина Иванова Маринова**. **Тази оценка е моето основание безусловно да считам и заявя, че тя е изключително подходяща** за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Затова бих желал напълно категорично и без всякакви съмнения да предложи на уважаемото научно жури **да гласува положително**, а на академичните органи на НБУ **да изберат гл. ас. д-р Цветелина Иванова Маринова на академичната длъжност „доцент“** в професионално направление 3.8 „Икономика“ към департамент „Икономика“, Магистърски факултет, НБУ - София.

Дата: 09.07.2022 г.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

(проф. д-р Иван Боевски)